Ministerstvo pro místní rozvoj

OBCEPRO
PROGRAM ROZVOJE OBCE

PŘÍČINY A ŘEŠENÍ ZMENŠOVÁNÍ MĚST

Instituce / autor:	Masarykova univerzita - Ekonomicko-správní fakulta - Katedra regionální ekonomie a správy

Datum zveřejnění:	7.12.2017
Registrační číslo:	14
Klíčová slova:	město, zmenšování, aktér, opatření

Souhrn problematiky

Zmenšování (smršťování) měst není novým jevem. V posledních dvou stoletích to byl především průmysl, který městům přinášel populační a ekonomické změny, ať již pozitivní nebo negativní. Průmysl má svoji nezastupitelnou úlohu i v současnosti. Na začátku 21. století se **jev zmenšování či stagnace měst a velkoměst rozšiřuje, na což má vliv nejen snižování objemu průmyslové výroby ve městech, ale i další celospolečenské změny jako např. suburbanizace**. Dokázat se vypořádat s následky demografického, ekonomického a fyzického zmenšování měst a naučit se plánovat menší, přesto však obyvatelná a funkční budoucí města je jedním z nejnáročnějších úkolů, které budou před urbanisty v následujících letech stát. Pro zdárné plánování je však třeba znát procesy, které vedou k negativním změnám, a nástroje s pomocí kterých lze těmto změnám čelit a správně tak zacílit případné zásahy.

Problémem zmenšujících se měst je „začarovaný kruh“ zmenšování měst, kdy **jedna negativní příčina zmenšování** (např. nedostatek pracovních míst a vysoká nezaměstnanost) **působí negativně na řadu dalších oblastí** (např. nízká kupní síla způsobená vysokou nezaměstnaností způsobuje malou poptávku po službách, a tím pádem je nedostatek služeb, což způsobuje nespokojenost obyvatel).

K řešení zmenšování měst či předcházení zmenšování měst by mělo být přistupováno koncepčním způsobem, tzn., že by tato **problematika měla být včleněna do strategického řízení rozvoje města**. V ideálním případě by problematika zmenšování měla být zapracována a schválena v podobě programu rozvoje obce/města a územním plánu (vymezení rozvojových ploch).

Jednotlivé, na sebe navazující kroky při předcházení a řešení příčin a důsledků zmenšování měst by měly být následující:

1. Identifikace procesu zmenšování a poté i příčiny zmenšování

2. Formulace opatření k předcházení/eliminaci problému

3. Implementace opatření:

a) stanovení zodpovědnosti za realizaci opatření,

b) volba vhodného nástroje rozvoje (případně vazba na finanční zdroje),

c) stanovení časového harmonogramu realizace opatření,

d) stanovení indikátorů pro vyhodnocení úspěšnosti realizace opatření.

4. Evaluace:

a) vyhodnocení změny stanovených indikátorů (každoročně),

b) hodnocení plnění stanovených opatření (každoročně).

Příčiny zmenšování měst lze jen obtížně vyjádřit. Často se totiž jedná o **soubor socioekonomických jevů v daném regionu**, přičemž **klíčovou roli hrají hodnoty ve společnosti a celková image daného místa**. Ukazuje se, že **klíčovým faktorem jsou zejména podmínky na místním trhu práce a preference nastupující mladé generace**. Lokalizace významných zaměstnavatelů je pro města strategickým faktorem rozvoje. Pokud přijde nový investor, zvyšuje se kupní síla obyvatel, lidé zůstávají bydlet v místě nebo dokonce do města dojíždí a postupně se do něj i stěhují. Postupně se snižuje nezaměstnanost a město začne být atraktivní, zlepší se jeho image. Možnost získat zaměstnání se tedy pro města jeví jako klíčový faktor nezmenšování se měst.

Pro **zlepšení image místa a přilákání nových investorů do postižených regionů je základním předpokladem**, ne však zárukou, **kvalitní vybudovaná infrastruktura** s ohledem na specifika regionu. Klíčové je také zasadit se o **sladění poptávky a nabídky na trhu práce**. Nezastupitelnou úlohu, často však podceňovanou hraje i **marketing města**. Aby bylo dané příčiny možné vůbec řešit, je nutné přesně specifikovat opatření včetně identifikace osoby, která bude mít realizaci opatření na starosti, a včetně stanovení finančních zdrojů. Hodnocení plnění opatření je nutné provádět pravidelně a vyvodit z něj příslušné závěry.

Odborný příspěvek v plném znění byl zveřejněn ve Sborníku z XIX. Mezinárodního kolokvia o regionálních vědách (2016, Čejkovice) a vyjadřuje odborný pohled autorů na danou problematiku. Kontakty na autory originálního textu jsou uvedeny ve Sborníku (str. 717).

Přílohy

1. https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/4884317/Sbornik2016.pdf